
НОРМАТИВНЕ ВІДМЕЖУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ПЕРЕПРАВЛЕННЯ ОСІБ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ВІД СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

NORMATIVE DISTINCTION BETWEEN ILLEGAL TRAFFICKING OF PERSONS ACROSS THE UKRAINIAN STATE BORDER FROM RELATED CRIMINAL OFFENSES

Сергій Шехтер¹

Національна академія внутрішніх справ (пл. Солом'янська, 1, м. Київ, 03035)

Serhii Shekhter

National Academy of Internal Affairs (1, Solomjanska Sq., Kyiv, Ukraine, 03035)

Отримано: 08.09.2025. Затверджено: 20.11.2025

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено аналізу особливостей нормативного відмежування складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 332 КК України, від суміжних складів кримінальних правопорушень. Актуальність дослідження зумовлена наявністю у правозастосовній практиці проблем кваліфікації діянь, пов'язаних з організацією незаконного переправлення осіб через державний кордон України, що обумовлено близькістю об'єктивних і суб'єктивних ознак суміжних складів, а також неоднозначністю їх нормативного закріплення. У роботі здійснено системне дослідження елементів складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 332 КК України, з акцентом на об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт і суб'єктивну сторону, а також визначено ключові критерії його відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень, зокрема передбачених статтями 149, 332-1, 332-2, 358 та іншими нормами КК України. Особливу увагу приділено розкриттю змісту таких ознак, як спосіб вчинення діяння, мета та мотив злочинної поведінки, форма вини, а так само характер суспільно небезпечних

¹ ад'юнкт; orcid 0009-0003-1266-7232; e-mail: sergey44478@gmail.com

наслідків. Підкреслено, що незаконне переправлення осіб через державний кордон має самостійний безпосередній об'єкт і не охоплює випадки незаконного перетинання державного кордону без спеціальної мети заподіяння шкоди інтересам держави, що передбачає адміністративну відповідальність. Окремо розглянуто питання кваліфікації у разі поєднання переправлення з експлуатацією осіб, підробленням документів або корупційними діями, що потребує застосування правил сукупності кримінальних правопорушень. Зроблено висновок, що ефективне правозастосування статті 332 КК України можливе лише за умови комплексного врахування об'єктивних і суб'єктивних ознак складу правопорушення та чіткого дотримання критеріїв його відмежування від суміжних складів, що має принципове значення для єдності судової практики та забезпечення законності у кримінальному праві.

Ключові слова: кримінальна відповідальність; суміжні кримінальні правопорушення; відмежування кримінальних правопорушень; незаконне переправлення осіб; державний кордон; організатор; воєнний стан.

ABSTRACT

The article is devoted to analysis of the features of the normative differentiation of the corpus delicti of criminal offense provided for in Article 332 of the Criminal Code of Ukraine from related criminal offenses. The relevance of the study is determined by the presence of problems in law enforcement practice regarding the qualification of acts related to the organization of illegal trafficking of persons across the state border of Ukraine, which is caused by the similarity of the objective and subjective elements of related offenses, as well as the ambiguity of their normative regulation. The study conducts a systematic examination of the elements of the corpus delicti of the criminal offense under Article 332 of the Criminal Code of Ukraine, focusing on the object, the objective side, the subject, and the subjective side, and identifies key criteria for distinguishing it from related criminal offenses, in particular those provided for in Articles 149, 332-1, 332-2, 358, and other provisions of the Criminal Code of Ukraine. Special attention is paid to clarifying the content of features such as the method of committing the act, the purpose and motive of criminal behavior, the form of guilt, and the nature of socially dangerous consequences. It is emphasized that the illegal trafficking of persons across the state border has an independent direct object and does not cover cases of illegal border crossing without a specific intent to harm the interests of the state, which entails administrative liability. The study separately considers issues of qualification in cases where trafficking is combined with the exploitation of persons, document forgery, or corruption-related acts, which requires the application of the rules of cumulative criminal offenses. The conclusion is drawn that effective law enforcement of Article 332 of the Criminal Code of Ukraine is possible only under the condition of a comprehensive consideration of the objective and subjective elements of the offense and strict adherence to the criteria for its differentiation from related offenses, which is of fundamental importance for ensuring the consistency of judicial practice and the rule of law in criminal law.

Key words: criminal liability; related criminal offenses; delimitation of criminal offenses; illegal trafficking of persons; state border; organizer; martial law.

I. ВСТУП

Забезпечення національної безпеки й охорони державного кордону є одним із пріоритетних завдань суверенної держави, що закріплено в Конституції України, Законі України «Про державний кордон України» та інших нормативно-правових актах¹.

В умовах правового режиму воєнного стану, запровадженого Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022, суспільна небезпека кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним перетинанням державного кордону, суттєво зросла. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України (стаття 332 КК України) не лише підриває порядок управління у сфері охорони державного кордону, а й утворює загрози мобілізаційному потенціалу держави, сприяє нерегулярній міграції та транснаціональній організованій злочинності.

Стаття 332 КК України встановлює кримінальну відповідальність за організацію, керівництво і сприяння незаконному переправленню осіб через державний кордон України, що вчиняється з прямим умислом. Відповідальність несе організатор або пособник кримінального правопорушення, тоді як особи, яких переправляють, зазвичай несуть адміністративну відповідальність.

Актуальність дослідження зумовлена складністю правозастосування та необхідністю правильного відмежування складу статті 332 КК України від суміжних кримінальних і адміністративних правопорушень. Помилки у кваліфікації таких діянь можуть призвести до необґрунтованого притягнення до кримінальної відповідальності або, навпаки, до її уникнення.

Дослідження питання протидії незаконному переправленню осіб через державний кордон ґрунтовно досліджували такі вчені як Л. В. Дорош, Ю. Б. Курилюк, Я. О. Кушнір, Т. Б. Ніколаєнко, Т. Є. Огнев, А. М. Притула, Ю. П. Степанова, М. І. Хавронюк та ін. Їхні наукові напрацювання створили теоретичне підґрунтя для подальшого поглибленого аналізу цієї проблематики, спрямованого на вдосконалення

¹ Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. (2016). Особливості складу злочинного незаконного переправлення осіб через державний кордон (стаття 332 КК України). *Форум права*. № 4. С. 331–337. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2016_4_54.pdf

національного законодавства та використання іноземного досвіду у цій сфері.

II. МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ

Метою цієї статті є наукове обґрунтування особливостей нормативного відмежування складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 332 КК України, від суміжних кримінальних правопорушень, а також визначення ключових критеріїв його правильного застосування в умовах воєнного стану.

Для досягнення поставленої мети у роботі використано комплекс методів кримінально-правового дослідження: системно-структурний метод, що дав змогу дослідити взаємозв'язки та складові елементи складу кримінального правопорушення; формально-юридичний метод для аналізу нормативного закріплення правових норм; порівняльно-правовий метод, який забезпечив зіставлення статті 332 КК України з іншими суміжними кримінальними та адміністративними нормами, зокрема статтями 149, 332-1, 332-2, 358 КК України. Крім того, застосовано логічний і критичний аналіз судової практики та наукових публікацій, що дозволило визначити проблемні питання правозастосування та запропонувати відповідні критерії відмежування складу кримінального правопорушення.

III. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Правовою основою суспільної обумовленості незаконного переправлення осіб через державний кордон України є стаття 2 Конституції України¹, відповідно до якої суверенітет України поширюється на всю її територію, що в межах існуючого кордону є цілісною і неотторканною.

Згідно з визначенням, наведеним у статті 1 Закону України «Про державний кордон України»², під поняттям «державний кордон» розуміється лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії та визначає межі території України — суші, вод, надр і повітряного про-

¹ Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

² Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 № 1777-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text>

стору. Питання делімітації та демаркації державних кордонів вирішуються на міждержавному рівні.

З об'єктивної сторони незаконне переправлення осіб через державний кордон України — це кримінальне правопорушення із формальним складом, тобто вважається закінченим із моменту вчинення хоча б однієї із перерахованих у диспозиції статті 332 КК України¹ дій: 1) незаконне переправлення осіб через державний кордон України; 2) організація незаконного переправлення осіб через державний кордон України; 3) керівництво такими діями; 4) сприяння їх вчиненню порадами, вказівками, наданням засобів або усуненням перешкод².

Диспозиція статті 332 КК України не завжди передбачає наявність особи, яка незаконно перетнула державний кордон України. Так, у випадку, якщо перевізнику (особі, яка переправляє) не вдалося з об'єктивних і незалежних від нього причин довести до кінця свій злочинний намір та особа не буде незаконно переправлена через державний кордон України, він буде нести відповідальність за статтею 332 КК України. Це стосується і випадків, коли особа вже перемістилась через державний кордон України чи особа, яка переправляється, не мала прямого умислу на незаконне перетинання державного кордону України³.

У випадку вчинення дій, спрямованих на незаконне переправлення особи через державний кордон України, особа, щодо якої здійснювалися такі дії, підлягає притягненню до адміністративної відповідальності за статтею 204-1 КУпАП⁴ за спробу незаконного перетинання державного кордону України.

Організація незаконного переправлення осіб через державний кордон України — це активні дії, які полягають у розробці планів, визна-

¹ Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

² Терлецький Є. (2025). Проблеми притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України. *Прикарпатський юридичний вісник*. № 3(62). С. 96–104. URL: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2025.19>

³ Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. (2017). Підстави кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. № 1(15). С. 167–177. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d908b622-292e-4468-8c55-47f598509071/content>

⁴ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

ченні місця, часу незаконного переправлення, пошуку співучасників, створенні організованої групи, фінансуванні, обіцянці тощо. Такі дії може включати окремі кримінально карані супутні дії, як-то наявність зброї (ст. 263 КК України), незаконне позбавлення волі (ст. 146 КК України), торгівля людьми (ст. 149 КК України) тощо¹.

Керівництво такими діями — активна діяльність по забезпеченню самого переправлення під час його вчинення: віддання певних команд, розстановка учасників, розподіл їх обов'язків тощо.

Під сприянням їх вчиненню порадами, вказівками, наданням засобів або усуненням перешкод розуміють будь-які дії, що допомагають здійснити незаконне переправлення через державний кордон України. У той же час кримінальний закон дає вичерпний перелік способів сприяння: поради, вказівки, надання засобів або усунення перешкод.

Суб'єктивна сторона незаконного переправлення осіб через державний кордон України характеризується прямим умислом. Це зумовлено тим, що кримінальні правопорушення з формальним складом, до яких належить і незаконне переправлення осіб через державний кордон України, можуть бути вчинені виключно з прямим умислом. Прямим є умисел, коли особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), неминучу незаконність перетинання осіб через державний кордон України, і свідомо бажала його вчинити.

У цьому контексті варто додати, що при кваліфікації дій за статтею 332 КК України в кожному випадку потрібно встановлювати не лише форму та ступінь вини особи, а й конкретні епізоди, які вчиняються під час вчинення діяння, особу потерпілого. Визначальне значення має кваліфікація дій як того, хто переправляє, так і особи, яку переправляють².

¹ Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. (2017). Підстави кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. № 1(15). С. 167–177. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d908b622-292e-4468-8c55-47f598509071/content>

² Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. (2016). Особливості складу злочинного незаконного переправлення осіб через державний кордон (стаття 332 КК України). *Форум права*. № 4. С. 331–337. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2016_4_54.pdf

Мотиви не мають бути різними і на кваліфікацію не впливають. Проте у випадку наявного у особи корисливого мотиву кваліфікація відбувається за частиною третьою статті 332 КК України.

Суб'єктом незаконного переправлення осіб через державний кордон України визнається залежно від частини статті 332 КК України. Так, за частинами першою — третьою статті 332 КК України суб'єктами цього кримінального правопорушення можуть бути будь-які особи, які на момент вчинення злочину досягли 16-річного віку і громадяни України, особи без громадянства (апатриди), іноземці¹.

Частина друга статті 332 КК України передбачає притягнення до відповідальності спеціального суб'єкта статті 364 КК України. Так, за законом службовими особами визнаються особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають посади чи виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності². До таких осіб належать судді, державні службовці, посадові особи органів місцевого самоврядування, військовослужбовці, службові особи правоохоронних органів, а також інші особи, які виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції відповідно до закону, зокрема службові особи міжнародних організацій тощо.

Відповідно до частини третьої статті 332 КК України кримінальна відповідальність настає у разі вчинення діянь, передбачених цією статтею, організованою групою або з корисливих мотивів, що належить до особливо кваліфікуючих ознак кримінального правопорушення.

Незаконне переправлення осіб через державний кордон України визнається вчиненням організованою групою у випадку, коли у його підготовці або безпосередньому здійсненні брали участь три чи більше осіб, які заздалегідь об'єдналися у стійке угруповання з метою вчинення зазначеного злочину чи інших кримінальних правопорушень, діяли за спільним планом із чітким розподілом ролей між учасни-

¹ Там само.

² Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

ками та усвідомлювали спрямованість своїх дій на досягнення єдиного злочинного результату¹.

У свою чергу, під корисливим мотивом слід розуміти випадки, коли винний, здійснюючи незаконне переправлення через державний кордон України, бажав одержати у зв'язку з цим протиправні матеріальні блага або обійти їх осіб (у т. ч. підприємств, установ, організацій), одержати чи зберегти певні майнові права, уникнути матеріальних витрат чи обов'язків або досягти іншої матеріальної вигоди². Для кваліфікації корисливих мотивів не має значення, чи досяг винний тієї матеріальної вигоди, якої він бажав, наприклад, коли той, хто переправляє, не зміг одержати належної матеріальної вигоди через відсутність майна, грошей або не встиг одержати майно, гроші, все одно буде склад даного кримінального правопорушення; оскільки мотивом незаконного переправлення через державний кордон України була користь³.

Слід зазначити, що аналіз складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 332 КК України, не може здійснюватися ізольовано від суміжних кримінально-правових норм. Адже, практика досудового розслідування та судового розгляду свідчить, що незаконне переправлення осіб через державний кордон України нерідко виступає не самостійною метою злочинної діяльності, а способом реалізації більш суспільно небезпечних посягань, зокрема торгівлі людьми.

Зокрема, стаття 149 КК України встановлює кримінальну відповідальність за торгівлю людьми, що охоплює торгівлю людиною, а також вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання особи, вчинені з метою експлуатації із застосуванням примусу, викрадення, обману, шантажу, використання матеріальної чи іншої залежності потерпілого, його уразливого стану або підкупу третьої особи, яка здійснює контроль над потерпілим. Законодавець надає розширене визначення експлуатації людини, включаючи сексуальну

¹ Коржанський М. Й. (2007). Кваліфікація злочинів: навч. посіб. Вид. 3-тє, до пов. та переробл. Київ: Атіка, 572 с.

² Дорош Л. В., Федосєєв В. В. (2014). Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності державного кордону України : монографія. Х. : Право. 304 с.

³ Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. (2017). Підстави кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. № 1(15). С. 167–177. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d908b622-292e-4468-8c55-47f598509071/content>

та трудову експлуатацію, рабство і звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, боргову кабалу, вилучення органів, примусове жебрацтво, втягнення у кримінальну діяльність, використання у збройних конфліктах та інші форми грубого порушення прав і свобод людини.

Санкція вищевказаної статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 15 років, що свідчить про віднесення цього злочину до категорії особливо тяжких. Така кримінально-правова оцінка відповідає підвищеному рівню суспільної небезпеки торгівлі людьми як посягання не лише на свободу, честь і гідність особи, а й на фундаментальні права людини загалом.

Натомість, об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 332 КК України є, як зазначалось вище, встановлений порядок охорони та перетинання державного кордону, а не права та свободи конкретної особи як такої. Незважаючи на те, що незаконне переправлення може здійснюватися без мети подальшої експлуатації, на практиці такі дії нерідко виступають початковою стадією або супутнім елементом торгівлі людьми¹.

Принципова відмінність між зазначеними складами злочинів полягає у їх спрямованості та кримінально-правовій оцінці. Якщо стаття 149 КК України орієнтована на захист особи від експлуатації та сучасних форм рабства, то стаття 332 КК України має переважно публічно-правовий характер і спрямована на захист інтересів держави у сфері міграційної та прикордонної безпеки. При цьому санкції статті 332 КК України є істотно м'якшими, що створює ризик підміни кваліфікації більш суспільно небезпечних діянь, пов'язаних з торгівлею людьми, менш тяжким складом незаконного переправлення осіб через державний кордон України.

Сучасна практика виявила, що окремі форми незаконного переправлення осіб через державний кордон набувають особливо небезпечного характеру та потребують більш диференційованої кваліфікації². Саме це зумовило введення до КК України статей 332-1 і 332-2, які деталізують окремі види правопорушень, пов'язаних із незаконним

¹ Терлецький Є. (2025). Проблеми притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України. *Прикарпатський юридичний вісник*. № 3(62). С. 96–104. URL: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2025.19>

² Там само.

переправленням, та передбачають більш диференційовану кримінально-правову відповідальність.

Зокрема, незаконне перетинання державного кордону України (ст. 332-2 КК України) відрізняється й від такого діяння, як незаконне переправлення осіб через державний кордон України (ст. 332 КК України). Хоча в останньому випадку також відбувається фізичне переміщення особи через державний кордон України, однак, на відміну від його перетинання, переправлення характеризується тим, що одна особа організовує чи сприяє тому, щоб інша особа (інші особи) перетнула (перетнули) державний кордон України.

Тобто переправлення, на відміну від перетинання державного кордону, характеризується такою властивістю, як опосередкованість, що має першочергове значення для кримінально-правового забезпечення прикордонної безпеки України.

Перетинання ж державного кордону України характеризується безпосереднім фізичним переміщенням особи через державний кордон України, яке саме по собі є кримінально караним, якщо здійснюється в незаконний спосіб та/або зі злочинною метою.

Також, науковці вважають, що до кримінальних правопорушень, пов'язаних з перетинанням державного кордону України незаконним способом та/або зі злочинною метою, не слід відносити кримінальне правопорушення, передбачене статтею 332-1 КК України, в якій передбачається кримінальна відповідальність за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.

Ю. Б. Курилюк, відповідаючи на питання В. В. Федосєєва, яке останній поставив у своїй науковій публікації, а саме: «...чи можна розглядати лінію, яка проходить між материковою Україною та тимчасово окупованою територією АР Крим, як лінією, яка визначає межі території України?», абсолютно обґрунтовано відповідає, що «державний кордон України в межах ТОТ України на сьогодні так і залишився у тих самих межах, що був до окупації, однак вони змінили свій правовий статус на «межі тимчасово окупованої території». Відповідно не можна погодитися з точкою зору інших вчених, зокрема Т. Є. Огнева, який вважає, що місцем порушення порядку в'їзду на тимчасово оку-

повану територію України або виїзду з неї є адміністративний кордон з тимчасово окупованою територією України¹.

Адміністративного кордону в цьому сенсі не було раніше, немає його й сьогодні в умовах війни з Україною, коли між тимчасово окупованими територіями України проходить зона бойових дій.

Сучасні дослідження кримінально-правових складів, передбачених статтями 332, 332¹ та 332² КК України, свідчить, що значна частина кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним переправленням осіб через державний кордон, супроводжується додатковими протиправними діями. Зокрема, правопорушники часто складають, використовують або передають завідомо підроблені документи, що є способом реалізації основного складу кримінального правопорушення та підвищує його суспільну небезпечність. Така практика закономірно відслідковується у контексті статті 358 КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за підроблення та використання підроблених документів, що дозволяє комплексно оцінити механізми вчинення правопорушень у сфері незаконного перетинання державного кордону².

Важливо підкреслити, що діяння, передбачені статтею 358 КК України, не є самостійним незаконним переправленням осіб і не передбачають злочинної мети щодо переміщення осіб. Вони виконують допоміжну функцію, полегшуючи або супроводжуючи вчинення основного кримінального правопорушення за статтею 332 КК України і, відповідно, потребують додаткової кримінально-правової оцінки.

Таким чином, головна відмінність між цими статтями полягає у предметі охорони й об'єкті посягання: стаття 332 КК України спрямована на протидію фактичному переміщенню осіб незаконним шляхом, тоді як стаття 358 КК України захищає достовірність документальних засобів, що можуть використовуватися як інструмент у процесі незаконного переправлення. У практичному аспекті це означає, що під час

¹ Курилюк Ю. Б. (2020). Адміністративно-правові та кримінологічні засади забезпечення правопорядку в прикордонній сфері України: дис. ... д-ра юрид. наук. спец.: 12.00.07, 12.00.08 / ВНЗ «Нац. акад. управ.», Класичний приват. ун-т. Київ–Запоріжжя. 472 с.

² Харченко І. Є. (2024). Система кримінальних правопорушень, що пов'язані з перетинанням державного кордону України незаконним способом та/або зі злочинною метою. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. Вип. 85, Ч. 3. С. 339–345. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.53>

розслідування необхідно виділяти два окремі кримінально-правові об'єкти — безпосереднє переправлення осіб та підробку документів, що його супроводжує.

IV. ВИСНОВКИ

Незаконне переправлення осіб через державний кордон України є кримінальним правопорушенням публічно-правового характеру, спрямованим на порушення встановленого порядку охорони та перетинання державного кордону, суспільна небезпечність якого істотно зростає в умовах воєнного стану. Вчинення таких діянь підриває ефективність функціонування системи прикордонної безпеки, створює додаткові ризики для обороноздатності держави, сприяє розвитку нелегальної міграції та формує передумови для поширення організованих транснаціональних форм злочинної діяльності.

Ключовою ознакою складу цього кримінального правопорушення виступає опосередкований характер злочинної діяльності, що полягає в організації, керівництві або сприянні незаконному переміщенню інших осіб через державний кордон України, незалежно від фактичного завершення такого переміщення. Формальний склад кримінального правопорушення зумовлює визнання його закінченим з моменту вчинення передбачених диспозицією статті 332 КК України дій, що обумовлює особливу роль встановлення прямого умислу та характеру участі кожного суб'єкта у злочинному механізмі.

Правильна кваліфікація діянь, передбачених статтею 332 КК України, потребує чіткого нормативного відмежування від суміжних кримінальних і адміністративних правопорушень за об'єктом посягання, способом вчинення, формою вини та спрямованістю умислу. Особливе значення у цьому контексті має розмежування незаконного переправлення осіб із безпосереднім незаконним перетинанням державного кордону, порушенням порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, торгівлею людьми, а також іншими кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з перетинанням державного кордону України незаконним способом та/або зі злочинною метою. Недотримання зазначених критеріїв призводить до істотних помилок у правозастосуванні, зокрема до необґрунтованого заниження або, навпаки, надмірного розширення меж кримінальної відповідальності.

Забезпечення єдності правозастосовної практики у справах про незаконне переправлення осіб через державний кордон України є необхідною умовою ефективного кримінально-правового захисту національної безпеки, дотримання принципів законності та справедливості кримінальної відповідальності, а також формування сталої та прогнозованої судової практики, здатної адекватно реагувати на сучасні виклики у сфері охорони державного кордону України.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Дорош Л. В., Федосєєв В. В. (2014). Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності державного кордону України : монографія. Х. : Право. 304 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
4. Коржанський М. Й. (2007). Кваліфікація злочинів: навч. посіб. Вид. 3-тє, до пов. та переробл. Київ: Атіка, 572 с.
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Курилюк Ю. Б. (2020). Адміністративно-правові та кримінологічні засади забезпечення правопорядку в прикордонній сфері України: дис. ... д-ра юрид. наук. спец.: 12.00.07, 12.00.08 / ВНЗ «Нац. акад. управ.», Класичний приват. ун-т. Київ-Запоріжжя. 472 с.
7. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 № 1777-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text>
8. Терлецький Є. (2025). Проблеми притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України. *Прикарпатський юридичний вісник*. № 3(62). С. 96–104. URL: <https://doi.org/10.32782/руув.v3.2025.19>
9. Харченко І. Є. (2024). Система кримінальних правопорушень, що пов'язані з перетинанням державного кордону України незаконним способом та/або зі злочинною метою. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. Вип. 85, Ч. 3. С. 339–345. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.53>
10. Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. (2016). Особливості складу злочинного незаконного переправлення осіб через державний кордон (стаття 332 КК України). *Форум права*. № 4. С. 331–337. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2016_4_54.pdf
11. Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. (2017). Підстави кримінальної відповідальності за незаконне переправлення осіб через державний кордон України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. № 1(15). С. 167–177. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d908b622-292e-4468-8c55-47f598509071/content>

REFERENCES

1. Code of Ukraine on Administrative Offenses of December 07, 1984 No. 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
2. Constitution of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k/96-BP. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [in Ukrainian].

3. Criminal Code of Ukraine of April 05, 2001 No. 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].
4. Dorosh L. V., Fedoseyev V. V. (2014). Kryminalna vidpovidalnist za porushennya nedotorkannosti derzhavnoho kordonu Ukrayiny [Criminal liability for violation of the inviolability of the state border of Ukraine]. Kharkiv: Pravo. 304 p. [in Ukrainian].
5. Kharchenko I. E. (2024). Systema kryminalnykh pravoporushen, shcho pov'yazani z peretynnannam derzhavnoho kordonu Ukrayiny nezakonnym sposobom ta/abo zi zlochynnoyu metoyu [System of criminal offenses related to crossing the state border of Ukraine illegally and/or with criminal intent]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series LAW*. Issue 85, Vol. 3. pp. 339–345. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.3.53> [in Ukrainian].
6. Korzhanskiy M. Y. (2007). Kvalifikatsiya zlochyniv [Qualification of crimes]. 3rd ed., revised and reprinted. Kyiv: Atika, 572 p. [in Ukrainian].
7. Kurylyuk Yu. B. (2020). Administrativno-pravovi ta kryminolohichni zasady zabezpechennya pravoporyadku v prykordonnii sferi Ukrayiny [Administrative-legal and criminological principles of ensuring law and order in the border area of Ukraine]: dissertation ... DSc in Law. Special: 12.00.07, 12.00.08 / National Academic of Management, Classical Private University of Kyiv-Zaporizhzhia. 472 p. [in Ukrainian].
8. On the State Border of Ukraine: Law of Ukraine of November 04, 1991 No. 1777-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text> [in Ukrainian].
9. Shulga A. M., Tsvirkun N. Yu. (2016). Osoblyvosti skladu zlochynnoho nezakonnogo perepravlennya osib cherez derzhavnyy kordon (stattya 332 KK Ukrayiny) [Peculiarities of the Criminal Code of Ukraine on the Illegal Trafficking of Persons Across the State Border (Article 332 of Criminal Code of Ukraine)]. *Forum of Law*. No. 4. pp. 331–337. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2016_4_54.pdf [in Ukrainian].
10. Shulga A. M., Tsvirkun N. Yu. (2017). Pidstavy kryminalnoyi vidpovidalnosti za nezakonne perepravlennya osib cherez derzhavnyy kordon Ukrayiny [Grounds for criminal liability for illegal smuggling of persons across the state border of Ukraine]. *Bulletin of the Criminological Association of Ukraine*. No. 1(15). pp. 167–177. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d908b622-292e-4468-8c55-47f598509071/content> [in Ukrainian].
11. Terlets'kyi E. (2025). Problemy prytyahnennya do kryminalnoyi vidpovidalnosti za nezakonne perepravlennya osib cherez derzhavnyy kordon Ukrayiny [Problems of bringing to criminal liability for illegal smuggling of persons across the state border of Ukraine]. *Precarpathian Legal Bulletin*. No. 3(62). pp. 96–104. URL: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2025.19> [in Ukrainian].